

Összefoglaló a MOL Gyermekgyógyító program 2012. „Zene, mely megnyitja a kapukat...” című programjáról

Az Autista Sérültekért Zalában Alapítvány immár másodszor pályázott sikeresen a 2012-es évben az Új Európa Alapítvány Gyermekgyógyító Programjában.

Ennek keretében 2012. október 1-jétől 2013. június 15-éig a Nyitott Ház Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézetben valósult meg zeneterápia az autista gyermekek fejlesztésére „Zene, mely megnyitja a kapukat...” címmel, Jandovics Viktória zeneterapeuta vezetésével.

A program célja volt az idei tanévben is, hogy a zeneterápia az autista spektrumzavarral élő gyerekek szociális és kognitív készségeit, képességeit fejlessze, oldja szorongásukat, csökkentse feszültségeiket, megkönnyítse a társadalomba való beilleszkedésüket, főként a kommunikáció terén. A zene közegén keresztül megteremthető az interakció és a kifejezés. A beszédnél a művészetek sokkal kevésbé nyíltak és konfrontatívak, ezért rendszerint beválnak olyan embereknél, akik intenzív érzelmi túlérzékenységtől, vagy lelepleződéses szorongástól szenvednek. A zene megadhatja az egyensúly és a ritmus érzését, s ezáltal csillapítja és kiegyensúlyozza a nagyon szorongó, vagy hangulatzavaros embereket, mivel az alkalmazott közvetlen interakció és a kifejezés mértéke alakítható. A zene sokkal absztraktabb találkozási pont, így a szorongással küszködő egyén kevésbé van „résein”, így lassan, de folyamatosan építhető a híd az absztrakt és közvetett irányból a megfogható és közvetlen felé. Ez a „híd” először közvetítő eszközökkel, jelen esetben hangszerekkel, épül, majd egészen a hangmintáig és az érintésekig ível. A zene iránti érdeklődés akár ki is terjeszthető, és az ismerős dalok később kialakíthatják a rutint.

Mind a terápiát végző szakember, mind a gyermekekkel napi szinten foglalkozó pedagógusok és szülők visszajelzései alapján a program nagyon sikeres volt.

A terápiás foglalkozások három csoportban – óvodás, iskolás és integráltan oktatott Asperger-szindrómás gyerekekkel – folytak heti rendszerességgel.

Az óvodások 5-en voltak, az iskolás gyerekek csoportja 7 fős volt, az Asperger-szindrómások pedig szintén 5-en vettek részt a terápiás foglalkozásokon.

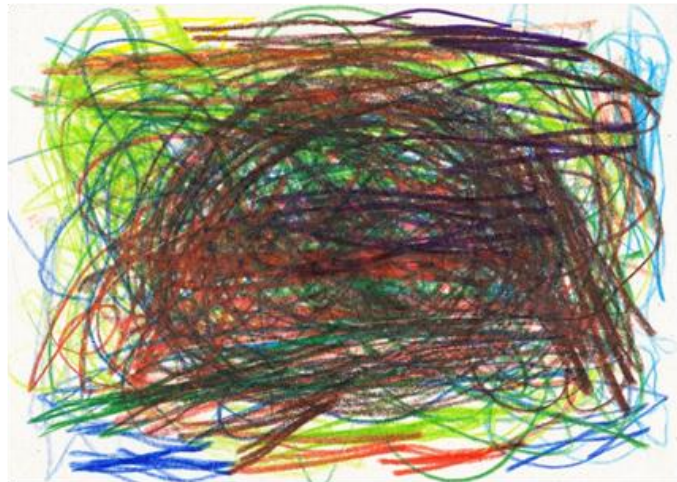
Mindhárom csoport esetében az első pár alkalom az ismerkedéssel, a megfelelő terápiás mód megtalálásával telt. Minden ember más és más, és ez az autizmussal élő emberekre még inkább jellemzőbb. Darius így ír erről: „Az autizmusnak épp annyi megjelenési formája van, mint amennyi autista ember él. Figyelj, és próbáld megérteni magát az autista embert...” A tavalyi év tapasztalataiból kiindulva állítottuk össze a terápiás ülések formáját, vagyis az egyéni és a csoportos foglalkozások szükségességét. A jobb képességű, Asperger-szindrómás gyerekekkel idén is a csoportos foglalkozások mellett döntöttünk. Az óvodás- és iskoláskorú gyerekek esetében az egyéni terápiás ülések voltak eredményesek. Az autisták zenébe való bevonása során figyelembe kell venni a közvetlenül konfrontál interakciók befogadási toleranciáját, és persze a szenzoros, emocionális és kognitív feldolgozás küszöbét. Valamint lényeges, hogy az autizmus tünetei mutató emberek egyikénél egyfajta probléma áll a háttérben, míg másiknál egy teljesen más alapprobléma eredményezi ugyanazt a tünetet. ***Mindhárom csoportba tartozó gyermekek között megtalálható azonban a három vezető tünet, a szociális interakció károsodása, a kommunikációs zavar, valamint időnként megjelennek különböző bizarr magatartási formák is.***

Az **óvodás kisgyermek** csoportjába érkezett 2 új gyermek, akikkel természetesen a terápia bevezető szakasza hosszabbra nyúlt, mint azon gyermekek esetében, akik már egy jól ismert, számukra „biztonságos”, ismerős dologgal találkoztak újfent 2012 októberétől. *Akikkel tavaly is foglalkoztam, ismerősként üdvözöltek, és már fogták is a kezemet, hogy „menjünk a hangszerekhez”!* Az év során a 2 új kisgyermek is nagyon megszerette a „zenélést”, várva várt esemény lett a zeneterápia az Ő esetükben is. Az egyik kisfiú, akire már tavaly is utaltam, hogy kényszercselekvései miatt folytonos karmerevítőt hord, a terápia ideje alatt már tavaly is levettük, idén pedig már a terápiás szobába anélkül léptünk be. Kényszercselekvéseinek egyetlen egy alkalommal sem láttam még a nyomát sem!

Az **iskolások**nál az idei tanévtől szintén egyéni terápiás üléseket vezettünk be. Nekik ez új forma volt, mivel a tavalyi évben még csoportos foglalkozás keretében valósult meg náluk a zeneterápia. 2 kisfiú tavaly még az óvodás csoportba járt, idén pedig már az iskolások csoportjával töltötték napjaikat. Közülük az egyik kisfiú, akire szintén utaltam tavalyi beszámolómban, képes volt szintetizátoron több dalt is megtanulni eljátszani, illetve szívesen, és főként bátran próbálgatta a hangszereken elérhető hangszíneket. Egyértelműen érzékelhető volt, hogy mely hangszíneket hallgatta szívesen, és melyek voltak számára kellemetlenek, idegesítőek, esetleg félelmetesek. ***Ez fontos megfigyelés, hiszen ezek tudatában számos olyan hanghatás elkerülhető a mindennapi életben, mely esetleg agresszív cselekvést, traumát, stresszhelyzetet okozhat az autista emberek számára.*** Ezt, és az ehhez hasonló tapasztalatokat folyamatosan megosztottam a gyermekekkel nap, mint nap foglalkozó pedagógusokkal, asszisztensekkel, valamint lehetőség szerint személyesen beszélgettem ezekről a szülőkkel is. *Meglepő volt számomra, hogy azok a szülők is jöttek, érdeklődtek, kérdeztek, akikkel tavaly szinte nem is találkoztam. Mivel gyermekük szívesen jött a terápiára, mondhatni megszeretett, az általában zárkózottabb szülők is megnyíltak előttem, ami szintén nagyon fontos, nem csupán a bizalom miatt, hanem a gyermekek olyan szférájába is belátást nyújtott számomra, ami egyébként nagyon ritka. Ez pedig lényeges eleme a gyerekekkel folytatott bármilyen terápiának!* Az idei tanévben is folytattuk a „zongora tanulást” a már tavaly is említett kislánnyal. Náluk sikerült elérnem az édesanyánál, hogy ***karácsonyra szintetizátort kapott a gyermek, amin otthon is tudott „gyakorolni”!***

Az **Asperger-szindrómás gyermekek**nek általában a közösségi élet sokkal inkább kimerítő intellektuális feladat, mint magától értetődő tevékenység. Nekik több problémájuk van a szenoros érzékeléssel, nehezebben birkóznak meg a változásokkal, eltérő kognitív és nyelvi készségeik vannak. A változás is komoly stresszel járhat számukra, hiszen ők a rutinokat és a beláthatóságot kedvelik. Viselkedésük jellegzetességei gyakran a figyelemzavarra vezethetők vissza, valamint a közösségi és a tanulmányi kudarcok alacsony önértékeléshez, depresszióhoz, szorongáshoz és a sikertelenségtől való félelemhez vezethetnek. *Ezek megelőzésére, az okok feltárására, valamint a már kialakult problémák enyhítésére irányultak a számukra tartott zeneterápiás foglalkozások.* A program ideje alatt egy szintén autista nagyfiú amikor csak tehette, csatlakozott a csoporthoz. Sajnos Ő nem mindig tudott jelen lenni, pedig a fiúk felnéztek rá, valamint elősegítette nemcsak a terápiás helyzetek megalapozását, de zeneileg is művelt, hiszen évek óta tanul zeneiskolában klarinétozni. A jövő tanévtől azonban Ő már középiskolás lesz, ezért kevés az esélye, hogy részt tudjon majd venni a terápiás üléseken. A gyerekek nagy örömmel fogadtak októberben, hogy ebben a tanévben is lesz zeneterápia, de külön kiemelném Ákost, aki a következő szavakkal fogadott: „Na, végre, hogy itt vagy, drága Viki!” Ez számomra mindennél többet jelentett... Élményeiket, érzéseiket a magasan funkcionáló Asperger-szindrómás autisták verbálisan is mindvégig megfogalmazták, valamint az idei tanévben a terápiás ülések kb. 80%-ában komplex zeneterápiát folytattunk. A képzőművészettel kötöttük össze a zenehallgatást, a zene által keltett élményeket örökítették meg a gyermekek, majd azok megbeszélésével dolgoztuk fel a bennük lezajlott történéseket. Ezekből a műalkotásokból csatolnék most párat, illetve bizonyos fejlődési spektrum mentén próbálom ezeket bemutatni. ***Fontos***

megjegyezni, hogy ezek a képek mindig hűen tükrözik a gyermekek pszichés állapotát, a feldolgozatlan, vagy már feldolgozott történéseket!

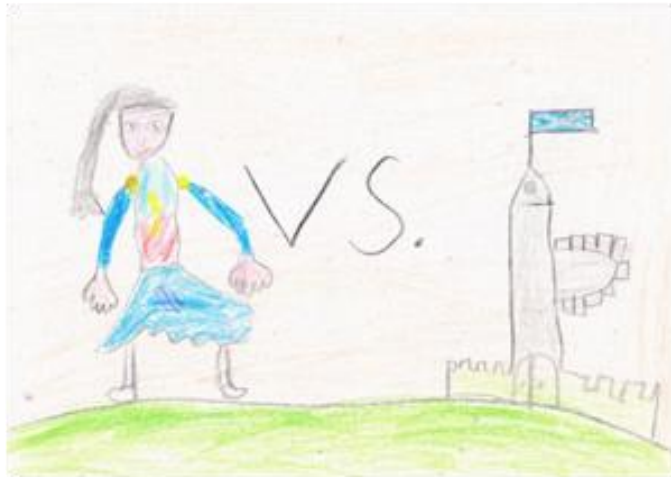
T. 13 éves – komoly paranoid tünetek társulnak Asperger-szindrómájához

T. nyugodt lelkiállapotban, biztonságérzetének megtalálása után

P. 12 éves, tele elfojtott agresszióval

P. 12 éves, az elfojtott agresszió itt is jelen van (színek enyhébbek, de lsd. „VS”)

B. 12 éves, nincsenek konkrét formák, csak firka és geometriai alakzatok (kisgyermekkorra jellemző)

B. 12 éves, már vannak formák, emberalak is, viszont utolsó mozzanatként az egészet átsatírozta

B. 12 éves, családrajz

Úgy gondolom, kézzel fogható változásokon mentek át a gyermekek a terápia során. A rajzokon ez egyértelműen megmutatkozik, de ugyanez elmondható a súlyos állapotú autista gyermekek hangszeres „zenéléséről” is, akik már ismerősként fogadták mind személyemet, mind pedig a „zajkeltő eszközöket”, amiket már *a saját örömeikre, önmaguk kifejezésére is tudnak használni.*

Minden tapasztalat arra mutat, hogy a jövőben szükség lenne a zeneterápia folytatására, ezért idén is bízunk benne, hogy sikeres lesz pályázatunk!

"Az orvoslás meggyógyítja a lelket a testen keresztül, /A zene viszont a testet a lelken keresztül."

Giovanni Pico di Mirandola

Zalaegerszeg, 2013. július 3.

Jandovics Viktória
zeneterapeuta